

Hrvatsko aktuarsko društvo
Martićeva 71, Zagreb

KODEKS PONAŠANJA

- NAČELA ETIČKOG I PROFESIONALNOG PONAŠANJA

Zagreb, lipanj 2020.

Na temelju članka 30. Statuta Hrvatskog aktuarskog društva, Skupština Hrvatskog aktuarskog društva održana dana 17. lipnja 2020. donijela je sljedeći

KODEKS PONAŠANJA

- NAČELA ETIČKOG I PROFESIONALNOG PONAŠANJA

I. UVODNE NAPOMENE

Članak 1.

U Kodeksu ponašanja Hrvatskog aktuarskog društva pojedini pojmovi imaju sljedeće značenje:

HAD – skraćeni naziv Hrvatskog aktuarskog društva;

Član – redovni, pridruženi ili počasni član Hrvatskog aktuarskog društva;

Aktuar – redovni član Hrvatskog aktuarskog društva;

Ovlašteni aktuar – osoba koja je dobila ovlaštenje za obavljanje aktuarskih poslova;

Klijent - pravna ili fizička osoba koja je tražila aktuarski savjet od aktuara ili od društva za koje aktuar radi ili kojoj je isti namijenjen;

Poslodavac – društvo u kojem je član vlasnik, partner, član uprave ili zaposlenik;

Aktuarski savjet – profesionalni rezultat i mišljenje koje je aktuar dao u pisanom obliku uključujući i sva dodatna pojašnjenja i komentare koji su dani naknadno u razgovoru;

Profesionalne usluge

- sve usluge dane od strane aktuara koje su povezane s društvom za osiguranje, društvom za mirovinsko osiguranje i društvom za reosiguranje te financijske usluge ili financijske transakcije i
- sve druge usluge dane od strane aktuara koje su temeljene na aktuarskim razmatranjima;

Kodeks – Kodeks ponašanja Hrvatskog aktuarskog društva - načela etičkog i profesionalnog ponašanja;

Smjernice – zakoni, pravilnici i ostali akti zakonodavnih i ostalih institucionalnih tijela Republike Hrvatske koji se odnose na aktuare ili aktuarsku struku te standardi aktuarske prakse koje je HAD izdao ili preuzeo od drugih aktuarskih udruženja ili institucija;

Stručna prosudba – aktuarska prosudba temeljena na aktuarskoj (ili drugoj relevantnoj) edukaciji i iskustvu.

OPĆE ODREDBE

Članak 2.

- (1) Svrha ovog Kodeksa je propisati osnovna načela kojih se trebaju pridržavati svi članovi Hrvatskog aktuarskog društva da bi izgradili sustav ponašanja kojim će podizati svoj ljudski i stručni ugled te educirati mlade stručnjake. Ovaj Kodeks daje upute o ponašanju koje se očekuje od aktuara prilikom obavljanja profesionalnih zadataka odnosno usluga kako bi korisnicima tih usluga dali povjerenje da su iste pružene profesionalno i s dužnom pažnjom.
- (2) Članovi moraju poznavati odredbe važećeg Kodeksa profesionalnog ponašanja.
- (3) Članovi se moraju pridržavati i svih detaljnijih uputstava za rad i ponašanja koja su dana drugim aktima HAD-a.
- (4) Kodeks i drugi akti ne mogu sadržavati sve norme ponašanja. U situacijama koje nisu regulirane aktima, član se treba ponašati savjesno i u skladu s najvišim normama ponašanja.
- (5) Odredbe Kodeksa koje se odnose na aktuare, na odgovarajući način primjenjuju se i na ostale članove HAD-a i na ovlaštene aktuare.
- (6) Pri obavljanju drugih zadataka odnosno poslova osim profesionalnih (ako član obavlja i neke druge poslove koji nisu povezani s aktuarskom strukom i neovisno o tome da li za iste ostvaruje pravo na naknadu ili ne), aktuari trebaju primijeniti stručnu prosudbu kako bi odredili da li, i ako da, u kojoj mjeri je prikladno primijeniti načela ovog Kodeksa (stručnost i pažnja, usklađenost, nepristranost, komunikacija), uzimajući u obzir razumna očekivanja korisnika kojima su usluge namijenjene, prirodu zadataka, bilo koji drugi kodeks ili standarde koji se primjenjuju na te poslove i bilo koje druge relevantne faktore.
- (7) I u slučajevima kada aktuari djeluju kao potpora drugoj osobi koja preuzima potpunu odgovornost za obavljene posao, da bi se otklonila sumnja, od aktuara se i tada očekuje da se ponašaju u skladu s ovim Kodeksom, iako je razumno očekivati da će svaka procjena njihovog ponašanja s obzirom na Kodeks uzeti u obzir i faktore njihovog stupnja odgovornosti s obzirom na predmet i njihovo relevantno poslovno iskustvo.

Članak 3.

- (1) Od aktuara se očekuje ponašanje i u skladu sa smislom i namjerom Kodeksa, a ne samo i jedino njegova doslovna primjena.
- (2) U svrhu ovog Kodeksa
  - "mora"/"smije" znači da je određena radnja obvezna i neizvršavanje iste dovodi do kršenja Kodeksa, a
  - "treba" znači da se, pod normalnim okolnostima, očekuje od aktuara određena radnja, osim ako bi ista dovela do rezultata ili ishoda koji je bio neprikladan ili potencijalno dovodio u zabludu. Ako se u obavljanju stručnih zadataka predmetna radnja ne izvrši, aktuar bi trebao to otkriti klijentima i navesti razloge zbog kojih ista nije izvršena.
- (3) Niti u kojem slučaju nije namjera ovog Kodeksa zahtijevanje bilo kojeg činjenja od strane aktuara kojim bi se prekršili regulatorni zahtjevi. Ako postoji neusklađenost između Kodeksa i zakonskih i/ili regulatornih zahtjeva, prednost imaju zakonski i/ili

regulatorni zahtjevi. "Zakonski zahtjevi" se ovdje ne odnose na odredbe eventualno sklopljenih ugovora.

III. NAČELA ETIČKOG I PROFESIONALNOG PONAŠANJA

Članak 4.

- (1) Načela etičkog i profesionalnog ponašanja su sljedeća:
  1. **Integritet** - aktuar mora biti pošten i s najvišim standardima po pitanju integriteta
  2. **Kompetentnost i pažnja** – aktuar mora obavljati profesionalne usluge kompetentno i s pažnjom.
  3. **Usklađenost** – aktuar se mora uskladiti s relevantnim zakonskim, regulatornim i profesionalnim zahtjevima.
  4. **Nepristranost** – aktuar ne smije biti pristran, niti u sukobu interesa ili pod pretjeranim utjecajem drugih na način da isto utječe na njegovu stručnu prosudbu.
  5. **Komunikacija** – aktuar mora komunicirati na odgovarajući način i zadovoljavati sve primjenjive standarde izvještavanja.
- (2) U nastavku su dane dodatne informacije na koji način se očekuje od aktuara tumačenje i primjena ovih načela. Te informacije nisu sveobuhvatne. Od aktuara se očekuje primjena stručne prosudbe kako bi, i kada je potrebno, osigurali da poštuju smisao i namjeru Kodeksa, a ne da ga interpretiraju samo i jedino doslovno.

Integritet

Članak 5.

- (1) Aktuar mora obavljati posao pošteno, stručno i pažljivo i (s obzirom na relevantne zakonske, regulatorne i profesionalne zahtjeve) treba biti odgovoran prema klijentu i poslodavcu. Klijenti i poslodavac (uključujući i kolege u društvu u kojem je aktuar zaposlen), moraju imati potpuno povjerenje u stručnost, objektivnost i poštenje aktuara. Ovakvo ponašanje smatra se profesionalno odgovornim u smislu ovog Kodeksa.
- (2) Aktuar ne bi trebao postupati na način za koji je izgledno da će narušiti ugled aktuarske struke, bilo da se radi o obavljanju poslovnih zadataka ili o nečem drugom u čemu bi ovaj Kodeks bilo razumno razmotriti s obzirom na posljedicu za aktuarsku struku.
- (3) Članovi uprave i direktori imaju se pravo osloniti na aktuarski savjet u predmetima za koje je aktuarski savjet relevantan. Aktuar ima profesionalnu obvezu u takvim predmetima samo ako je obaviješten i suglasio se s predmetom i s rokom u kojem se očekuje njegov savjet.
- (4) Član se kao pojedinac mora pridržavati najviših načela ponašanja i podržavati ih. Član mora obavljati profesionalnu službu na način koji štiti ugled i dostojanstvo struke, s obzirom na to da se struka procjenjuje na osnovi ugleda svakog pojedinog člana.
- (5) Aktuar ne smije davati ili, znajući, biti povezan s pružanjem informacija, niti uključen u promidžbu ili poslovno zagovaranje, kada aktuar zna ili bi trebao znati da se radi o materijalnoj pogrešci ili dovođenju u zabludu, sadrže izjave ili informacije koje su nesmotreno izložene ili izostavlja ili zamagljuje informacije koje je potrebno uključiti, a rezultatira materijalnom greškom. Ako je aktuar postane svjestan da ga se povezuje s takvim informacijama, trebao bi se distancirati od istih. Ova odredba ne sprječava aktuara u obavljanju poslova temeljenih na:

- činjenicama ili metodologiji propisanoj od klijenta ili druge strane, pod uvjetom da, ako se aktuar ne slaže s tim činjenicama ili metodologijom, da to isto objavi klijentu ili
  - činjenicama ili metodologiji propisanoj u zakonskim, regulatornim ili profesionalnim zahtjevima.
- (6) Ako aktuar posao koji smatra neophodnim ne može obaviti u potpunosti na željeni način (radi nedostatka podataka, pomanjkanja novca ili vremena i sl.), treba ili otkloniti posao ili navesti uz koja ograničenja je aktuarski savjet dan.
- (7) Ako aktuar radi na području na kojem nema profesionalnih uputa ili na području na kojem uopće ne postoji aktuarsko znanje i iskustvo, aktuar mora donositi prosudbe na način da održi reputaciju struke.

Članak 6.

- (1) Aktuar će nastojati trajno usvajati nove stručne i etičke spoznaje.
- (2) Aktuar neće dozvoliti da ga predrasude spriječe u objektivnom sagledavanju činjenica i zauzimanju stavova.
- (3) Aktuari trebaju promicati uzajamno poštivanje i uvažavanje.
- (4) Kada se od aktuara zahtijeva da preuzme posao koje je prije njega obavljala druga osoba, on mora razmotriti je li se primjereno posavjetovati sa svojim prethodnikom prije prihvaćanja poslovne ponude, kako bi se uvjerio je li za njega prikladno preuzimanje ove nove odgovornosti.

Članak 7.

- (1) Prilikom bilo kojih zakonskih, regulatornih ili profesionalnih obveza izvještavanja, aktuar mora čuvati tajnost povjerljivih podataka koje je primio.
- (2) Aktuar sve podatke i informacije koje dobiva od klijenta ili poslodavca podrazumijeva profesionalnom, poslovnom i službenom tajnom ako isti nisu javno dostupni. Aktuar ne smije objavljivati podatke klijenta odnosno poslodavca koji se smatraju poslovnom tajnom bez dopuštenja klijenta odnosno poslodavca, osim u slučaju kada to zahtijeva, na temelju zakonskog propisa, odgovarajuće državno ili pravosudno tijelo ili u svrhu stegovnog postupka definiranog Pravilnikom o stegovnom postupku Hrvatskog aktuarskog društva, a u skladu sa zakonom.

Kompetentnost i pažnja

Članak 8.

- (1) Aktuar mora obavljati profesionalne usluge pažljivo, temeljito i pravovremeno.
- (2) Mnogi zadaci na kojima aktuar radi traže znatno znanje i iskustvo da bi se korektno obavili. Odgovarajuće znanje i iskustvo podrazumijeva poznavanje suvremene aktuarske metodologije te zakonske regulative i profesionalnih standarda aktuarske prakse u Republici Hrvatskoj.
- (3) Aktuar smije obavljati određene profesionalne usluge samo ako:
- je kompetentan i primjereno iskusan da bi to činio ili
  - ih obavlja na temelju savjeta ili u suradnji s osobom koja ima odgovarajuće relevantno znanje i stručnost, a klijent i poslodavac je svjestan tih činjenica ili
  - ih obavlja pod direktnim nadzorom druge osobe koja preuzima profesionalnu odgovornost za posao.

- (4) Prije objavljivanja rezultata obavljenih profesionalnih zadataka odnosno profesionalnih usluga, aktuar bi trebao osigurati da, s obzirom na njegovo najbolje znanje i njegovo razumno uvjerenje, u rezultatima nema materijalnih grešaka.
- (5) Aktuar mora preispitati korektnost korištenih podataka ili navesti zbog čega neke podatke ne može koristiti. Aktuarski savjet mora sadržavati objašnjenje ili kvalifikaciju ako aktuar ima rezervu u pogledu pouzdanosti podataka.
- (6) Aktuar mora razmotriti implikacije aktuarskog savjeta u odnosu na klijenta odnosno poslodavca prema trećim osobama.
- (7) Ako u aktuarskom savjetu nisu navedene implikacije koje se odnose na treće osobe, ta činjenica mora biti istaknuta.
- (8) Aktuar svoju odgovornost ne može ograničiti s izgovorom da je izvršavao zadatke po nalogu treće osobe, posebno klijenta odnosno poslodavca.
- (9) Aktuar bi se trebao s klijentom odnosno poslodavcem dogovoriti oko prirode i obuhvata aktuarske odgovornosti prije započinjanja obavljanja profesionalnih usluga.

Usklađenost

Članak 9.

- (1) Aktuarska struka je obvezna djelovati u javnom interesu. U tom smislu Hrvatsko aktuarsko društvo obvezno je doprinositi zaštiti i unapređenju aktivnosti od javnog interesa, a svaki član treba se ponašati profesionalno odgovorno u svrhu zaštite javnog interesa.
- (2) Aktuar mora, s obzirom na odgovornost aktuarske struke prema javnom interesu, primjenjivati odgovarajuće tehničke i profesionalne standarde. Aktuar mora uzeti u obzir sve relevantne smjernice, standarde, upute i slične dokumente formalno izdane ili potvrđene od HAD-a, s obzirom na njihov obuhvat i status (na primjer obvezno, preporučena praksa i slično) odnosno smjernice koje su propisala nadležna tijela Republike Hrvatske, a koja se odnose na aktuare ili aktuarsku struku.
- (3) Aktuar treba poduzeti odgovarajuće korake (mjere) čim postane svjestan da postoji mogućnost, bilo s njegove strane ili od strane drugog aktuara, povrede Kodeksa ili drugih akata koji se odnose na aktuarski posao koji se obavlja. Prvo problem trebaju nastojati riješiti sami aktuari o kojima se radi, a u slučaju neuspjeha, obvezno treba informirati Upravu HAD-a.
- (4) Profesionalna obveza aktuara je osobna.
- (5) Protiv člana koji se ogriješi o odredbe Kodeksa, povrijedi odredbe Statuta HAD-a i/ili ostalih relevantnih normi ponašanja ili etičkih načela, pokrenut će se stegovni postupak na način kako je to definirano Pravilnikom o stegovnom postupku HAD-a. Aktuar ima pravo na žalbu na donesenu odluku na način definiran Pravilnikom o stegovnom postupku HAD-a. Aktuar mora prihvatiti bilo koju donesenu odluku na temelju Pravilnika o stegovnom postupku HAD-a odnosno konačnu odluku po uloženoj žalbi.

Nepristranost

Članak 10.

- (1) U slučaju kada postoji ili bi moglo doći do sukoba interesa između aktuaru i klijenta, aktuar mora procijeniti okolnosti i je li prikladno u danim uvjetima obavljati usluge za klijenta. Aktuar ne smije obavljati profesionalne usluge koje uključuju postojeći ili potencijalni sukob interesa ili pristranost ili percepciju pristranosti od strane aktuaru, osim ako aktuarova sposobnost da djeluje nepristrano time nije umanjena i ako je u potpunosti upoznao klijenta i poslodavca o stvarnom ili potencijalnom sukobu interesa ili nepristranosti.
- (2) Na savjet koji aktuar daje klijentu odnosno poslodavcu ne smiju utjecati bilo čiji interesi. Aktuar mora raditi u interesu klijenta odnosno poslodavca vodeći računa o profesionalnoj i zakonskoj odgovornosti klijenta odnosno poslodavca prema trećim osobama.
- (3) Aktuar mora neodgodivo i pravovremeno pisano upoznati klijenta i poslodavca o svim izvorima prihoda ili materijalne kompenzacije iz bilo kojeg drugog izvora, a koji su povezani s bilo kojom uslugom koju aktuar obavlja za klijenta odnosno poslodavca.

Komunikacija

Članak 11.

- (1) Aktuar mora profesionalnu službu obavljati susretljivo i surađivati s ostalima s kojima radi poštivajući iste standarde ponašanja bez obzira surađuje li s aktuarima iz vlastitog ili drugog društva i bez obzira na to jesu li mu suradnici aktuari ili se bave drugim profesijom.
- (2) Aktuarski savjet u pisanom obliku s aktuarskim preporukama klijentu odnosno poslodavcu mora sadržavati dovoljno informacija, relevantnih činjenica i rezultata čime će omogućiti klijentu odnosno poslodavcu prosudbu o prikladnosti preporuka i posljedicama njihove primjene.
- (3) Aktuar mora na prikladan i razumljiv način objasniti implikacije svih aktuarskih analiza i savjeta koji je dao.
- (4) Aktuarski savjet u pisanom obliku mora sadržavati relevantne informacije o okolnostima pod kojima se savjet radi, opsegu, metodologiji i pretpostavkama koje su uzete pri davanju savjeta.
- (5) Aktuarski savjet koji sadrži preporuke klijentu mora sadržavati:
  - ime/naziv klijenta,
  - ime i kvalifikaciju aktuaru,
  - naziv poslodavca,
  - u kojem svojstvu aktuar radi.
- (6) Aktuar u priopćavanju svojih profesionalnih savjeta mora jasno dati do znanja da je za njih odgovoran. Aktuar treba naznačiti do koje mjere on ili drugi izvori stoje na raspolaganju klijentu odnosno poslodavcu za dodatne informacije i pojašnjenja u pogledu opsega, metoda i korištenih podataka.

IV. ODNOSI S JAVNOŠĆU

Članak 12.

Aktuar mora izbjegavati publicitet koji bi mogao dovesti do neprikladne ili nepoštene profesionalne prednosti koja ne može biti potkrijepljena ili koja dovodi u zabludu.

V. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 13.

- (1) Ovaj Kodeks stupa na snagu danom donošenja.
- (2) Stupanjem na snagu ovoga Kodeksa prestaje važiti Kodeks ponašanja Hrvatskog aktuarskog društva (norme profesionalnog ponašanja) usvojen na Skupštini Društva dana 9. lipnja 2008.